

Yhteisötalouden merkitys maaseudulle

7.5.2025

Järjestöt, yhdistykset, seurat ja osuuskunnat ovat yhteisötalouden toimijoita. Niille on yhteistä kunkin omissa säännöissään määrittelemän tavoitteen eteen toimiminen. Yhteisötaloudessa painotetaankin kansalaislähtöistä, paikallista ja alueellista näkökulmaa (Laurinkari 2010). Paikallisyhteisöissä yhteisötalouden toimijoiden ylivoimaisesti tärkein yhteistyökumppani palveluiden tuottamisessa on kunta, joka toiminnallaan voi tukea tai lannistaa paikallisen palvelutuotannon kehittymistä (Rinne-Koski & Lähdesmäki 2021).

Jotta yhdistysten, järjestöjen ja seurojen jäsenet kiinnostuvat ja sitoutuvat toimintaan, on sen oltava lähellä heitä ja tuotava jotakin hyvää. Samalla kunnat tunnistavat näiden toimijoiden tärkeyden esimerkiksi vapaa-ajan toiminnan ja tapahtumisen tuottamisessa. Yhteisöllisessä toiminnassa mukana olevien kokemuksia on kuultu Seinäjoella, Alavudella, Evijärvellä ja Kauhajoella maalis- ja huhtikuun 2025 aikana pidetyissä, avoimissa keskustelutilaisuuksissa. Samalla toimijat ovat pystyneet jakamaan keskenään ajatuksiaan, huoliaan ja hyviä käytäntöjään.

Kuva: Yrmy-kettu on hankkeen maskotti.

Yhteisöllinen toiminta lisää omaakin hyvinvointia

Yhteisöllinen toiminta tapahtuu usein jonkun järjestön, seuran tai yhdistyksen kautta. Tilaisuuksiin osallistuneet yhteisöllisessä toiminnassa mukana olevat painottivat keskusteluissa tärkeänä teemana hyvinvointia. He kertoivat, että he saavat antamansa ajan ja tekemisen vastapainoksi hyvää mieltä myös itselle. Tarpeellisuuden tunne, mahdollisuus auttaa toisia omalla toiminnallaan ja saada aikaan muutosta tuo iloa ja tukee vahvasti mielenterveyttä. Samalla toiminnasta saa ystäviä ja tuttuja, joiden kanssa voi toteuttaa itselle lähellä sydäntä olevia asioita.

Yhteisöllisen toiminnan tuoman hyvinvoinnin lisäksi toinen toistuva vahva teema oli maahanmuuttajien kotoutuminen. Kaikissa neljässä keskustelutilaisuudessa esiin nousi tarve ja halu saada maahanmuuttajia mukaan yhdistysten toimintaan. Heillä on toisaalta paljon osaamista annettavana ja samalla yhdessä toimiminen auttaa kotoutumisessa ja kielen oppimisessa. Yhdistyksillä on Etelä-Pohjanmaalla toimintaa esimerkiksi suomenkielisen lukupiirin, nuoria ulkomaalaistaustaisiin tutustuttavan toiminnan ja liikuntaharrastusten muodossa.

Toimijoiden säännöt ja toimintatavat päivitettävä

Yhteisöllisellä toiminnalla on tässä ajassa myös haasteita. Useat järjestöt, seurat ja yhdistykset toivat esiin, että aktiivinen väki yhdistyksissä vähenee ja ikääntyy. Nuoria haluttaisiin mukaan toimintaan.

Ratkaisuehdotuksiakin keskusteluissa nousi esiin. Esimerkiksi yhdistysten säännöt olisi hyvä käydä aika ajoin

lävitse ja varmistaa, että toiminnan tavoitteet, periaatteet ja toimintatavat ovat ajan tasalla. Sukupolvilla on erilainen tapa osallistua. Toiminnassa olisi hyvä pystyä tarjoamaan vapaaehtoisille mahdollisuuksia tehdä sellaisia asioita, jotka he kokevat osaavansa tai ainakin pärjäävänsä. Lisäksi olisi hyvä miettiä, onko mahdollista löytää eri tapoja, miten osallistua; täytyykö sitoutua säännölliseen toimintaan, vai voiko osallistua satunnaisemmin.

Monet toiminnat ja viestintä ovat siirtyneet digitaalisiin kanaviin, joten ainakin perustason digitaidot olisi hyvä löytyä myös yhdistysaktiiveilta. Esimerkiksi yhdistyksen yhteystietojen löytyminen verkosta ajantasaisena on yksi konkreettinen asia. Kutsuttaessa toimijoita keskustelutilaisuuksiin todettiin, että on hyvin paljon seuroja, yhdistyksiä ja järjestöjä, joista nettilähteistä etsittäessä löytyy vain nimi, mutta ei lainkaan yleisiä yhteystietoja, mistä toiminnasta kiinnostunut voisi kysyä lisää tai ottaa yhteyttä.

Yhdistysten, seurojen ja järjestöjen toiminnalla voi nuorten silmissä olla vanhanaikaisuuden leima. Toki osa järjestöistä saa nuoria mukaan toimintaan ja varsinaisia nuorisojärjestöjäkin on. Nuoria mukaan saaneet järjestöt toteavat, että on oltava ajan hermolla ja uudistettava toimintaa. Tilaisuuksissa mukana olleet nuoremmat keskustelijat pohtivatkin, voisiko toiminnasta saada nuorten näkökulmasta mielenkiintoista. Ovathan esimerkiksi lavatanssitkin nousseet uuteen suosioon, joten miksei yhteisöllinen toimintakin voisi siinä onnistua.

Järjestöissä, seuroissa ja yhdistyksissä toimiminen opettaa taitoja, jotka ovat arvokkaita työelämässä. Järjestötoiminnassa mukana ollut nuori voi tuoda niitä esiin työtä hakiessaan. Järjestötoiminnassa nuori saa kokemusta yhdessä toimimisesta, toimintaan ja tavoitteisiin sitoutumisesta ja mahdollisesti monenlaista osaamista kokoustekniikasta tapahtumien järjestämiseen – tämä varmasti kiinnostaa.

Keskustelutilaisuudet järjestettiin yhteistyössä paikallisten tahojen kanssa osana Euroopan unionin osarahoittamaa Yhteisötalouden rooli ja merkitys maaseudun palvelutuotannossa (YRMY) -hanketta. Tilaisuuksien perusteella on saatu muodostettua käsitys Etelä-Pohjanmaan yhteisötalouden toimijoista ja heidän merkityksestään maaseudun palveluiden tuottamiselle. Hanketta toteuttavat Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

Salla Kettunen
Senior Project Manager
SEAMK

Katja Rinne-Koski
Tutkijatohtori
Ruralia-instituutti

Ada Trogen
Väitöskirjatutkija
Ruralia-instituutti

Kirjoittajat työskentelevät YRMY-hankkeessa.

Lähteet

Laurinkari, J. (2010). Yhteisötalous hyvinvoinnin tukena. Kansan Sivistystyön Liitto ry.

Rinne-Koski, K. & Lähdesmäki, M. (2021). Kuntalaiset palveluita tuottamassa–Maaseudun yhteisölähtöinen palvelutuotanto kunnan viranomaisten legitimaatiopuhunnan ristiaallokossa. Focus Localis, 49(3), 41-60.